

ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAYICI CEZA SEBEBİYLE KISITLANMA HÂLİNDE KANUNÎ TEMSİLCİYE TEBLİGAT YAPILMA USULÜ

İbrahim ERMENEK*

S. Hilal ÜÇÜNCÜ**

ÖZ

Kısıtlama, devletin egemenlik gücü aracılığıyla tam ehliyetli bir kimsenin fiil ehliyetinin mahkeme kararıyla sınırlandırılmasıdır. Kısıtlama sebepleri Türk Medeni Kanununun 405 ilâ 408'inci maddeleri arasında tahdidi olarak sayılmıştır. Söz konusu sebeplerden birinin gerçekleşmesi, kişinin doğrudan doğruya kısıtlanmış olması sonucunu doğurmaz. Bunun için mahkeme tarafından kısıtlama kararı verilmiş ve ayrıca vasi tayin edilmiş olması gerekir. Bir kimse hakkında kısıtlama kararı verilmiş olması, o kimseye yapılacak tebligatlar bakımından da önemli sonuçlar doğurur. Nitekim Tebligat Kanunu'nun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanunî temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması gerekmedikçe bu temsilcilere yapılır. Uygulamada bu kapsamda yapılan tebligatlarda fazlaca sorun olduğu Yüksek Mahkeme kararlarının incelenmesinden anlaşılmaktadır. Ayrıca, özellikle özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle yapılan kısıtlamalarda daha da spesifik sorunlar olduğu dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kısıtlama, kanunî temsilci, vesâyet, tebligat, usulsüz tebligat

THE PROCEDURE FOR NOTIFICATION TO LEGAL REPRESENTATIVE SPECIFIC TO RESTRICTION BECAUSE OF PENALTY OF IMPRISONMENT.

ABSTRACT

The restriction is limitation of capacity to act of a full capable person through a court decision by the sovereignty of a state. The reasons for the restriction are counted

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra - İflas Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi **E-Posta:** ibrahim.ermenek@hbv.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-2823-7646

** Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra - İflas Hukuku Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi **E-Posta:** hilal.ucuncu@hbv.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-9969-5612

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.733239

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 03/04/2020

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 22/04/2020

between the art. 405 to art. 408 of the Turkish Civil Code as limited. Realization of one of these reasons does not result in the person being restricted directly. For this, the decision of restriction should be decided, and a guardian should be appointed by the court. Given a decision to restriction about someone has significant consequences in terms of notification to him/her. As a matter of fact, according to the 3rd parag. of art. 11 of the Notification Law, notifications to those who have a legal representative or those who should be represented are made to these representatives unless they must be made personally to them according to the law. In practice, it is understood from the decisions of Court of Cassation that there are many problems in the notifications made in this context. It is notable that there are more specific problems especially in restrictions because of imprisonment.

Keywords: Restriction, legal representative, guardianship, notification, inadequacy of notification.

GİRİŞ

Kısıtlama, devletin egemenlik gücü aracılığıyla ergin bir kişinin fiil ehliyetinin mahkeme kararıyla sınırlandırılmasıdır¹. Bir kimse hakkında kısıtlama kararı verilmiş olması, onun tam ehliyetli statüsünden sınırlı ehliyetsiz statüsüne geçmesine neden olur ve bu kişi kural olarak hukukî işlemleri bizzat yapamaz. Kısıtlama sebepleri, Türk Medeni Kanununun 405 ilâ 408'inci maddeleri arasında tahdidî olarak sayılmıştır. Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, bu hükümlerin kısıtlıyı hem kendisine hem de üçüncü kişilere karşı korumak maksadıyla sevk edildiği söylenebilir. Bu çerçevede olmak üzere kısıtlama kararıyla kişinin ehliyetinin sınırlandırılması, hem kısıtlanan kişinin hem de kısıtlanan kişi ile hukukî ilişkiye giren üçüncü kişilerin kişilik ve malvarlığı değerlerinin korunmasına hizmet etmektedir². Hukukî işlemler bakımından işaret ettiğimiz koruma, kısıtlama kararı verilen bir kişinin hukukî işlemlerinin onu temsilen tam ehliyetli bir üçüncü kişi tarafından yapılması suretiyle gerçekleştirilir.

Bir kimse hakkında kısıtlama kararı verilip kendisine kanunî temsilci atanması tebligat hukuku bakımından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Tebligat Kanununun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanunî temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat, kanunlara göre

¹ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL/ OĞUZ/ GÜMÜŞ, s. 469 vd; DOĞA, s. 283 vd; AÇIKGÖZ, s. 30 vd; ÖZTAN, s. 1257 vd; ERTÜRK, s. 3 vd; KOÇ, s. 99 vd; ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 1089 vd.

² ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 1090; AÇIKGÖZ, s. 30.

bizzat kendilerine yapılması gerekmedikçe, (tebligat) bu temsilcilere yapılır. Uygulamada bu hükmün, özellikle kısıtlılık sebepleri ile birlikte yorumlanması nedeniyle, birtakım tereddütler ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Uygulamada ortaya çıkan bu tereddütler doktrinde de farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur.

Bu çalışmada, kısıtlılık sebepleri hakkında kısaca bilgi verilerek, kanunî temsilciye tebligat yapılması kuralı, bu kurala aykırılığın sonuçları ve bu kuralın istisnaları; özellikle özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlanma hâlinde ortaya çıkan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üzerinde durulacaktır. Kısıtlı kişilere atanan kanunî temsilci tarafından kısıtlının işlemlerini yapmak üzere bir vekil tayin edilmişse; bu hâlde tebligat, Tebligat Kanunu madde 11/I ve diğer ilgili kanun hükümleri çerçevesinde yapılacaktır. Vekile tebligat çalışmamız kapsamında olmadığından bu konu üzerinde ayrıca durulmayacaktır.

I. KISITLAMA SEBEPLERİ

A. GENEL OLARAK

Kısıtlama sebepleri, Türk Medenî Kanununun 405 ilâ 408'inci maddeleri arasında tahdidî olarak sayılmıştır. İşaret ettiğimiz hükümlerde kısıtlılık sebepleri, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı (TMK m.405); savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim (TMK m.406); özgürlüğü bağlayıcı ceza (TMK m.407) ve yaşlılık, deneyimsizlik veya ağır hastalık sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden ergin kişinin isteği (TMK m.408), şeklinde yer almaktadır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, bir kimsenin kısıtlanmasını gerektiren sebeplerden birinin gerçekleşmesinin doğrudan o kişinin kısıtlanmış olması sonucunu doğurmayacağı, bunun için mutlaka bir mahkeme kararının bulunması gerekliliğidir. Nitekim Türk Medenî Kanununun kısıtlılık sebeplerini düzenleyen 405 ilâ 408'inci maddelerinde, “*kısıtlanmış olur*”, “*kısıtlıdır*” ve benzeri bir ifade kullanılmak yerine “*kısıtlanır*” ifadesi kullanılmıştır. Şayet kanun koyucu “*kısıtlıdır*” veya “*kısıtlı sayılır*” gibi bir ifade kullanmış olsaydı; kısıtlılık sebebinin doğmasına doğrudan kanun sonuç bağlamış olur ve ayrıca mahkemelerce kısıtlılık kararı verilmesine gerek kalmazdı. Bu kapsamda kanun koyucunun “*kısıtlanır*” ifadesini kullanmakla, sadece kısıtlamanın maddî koşulunu tespit etmiş olduğu, kısıtlılığın şekli koşulunu ise mahkemeye bıraktığı sonucuna varmak mümkündür.

Mahkeme, isteğe bağlı kısıtlılık hâli hariç olmak üzere, kısıtlama sebeplerinden birisinin gerçekleştiğini tespit ederse re'sen kısıtlama kararı

vermek (kendi görev alanında ise) veya kısıtlama kararı verilmesi için görevli mahkemeye bildirimde bulunmak zorundadır. Konuya ilişkin olarak *bildirme* (*haber verme*) *yükümlülüğü* vesâyet altına almayı gerektiren sebeplerin niteliğine göre Türk Medeni Kanununda ayrı ayrı düzenlenmiştir. İdarî makamlar, noterler ve mahkemeler görevlerini yaparken, ilgili kişilerden birinin fiil ehliyetinin kısıtlanmasını ve vesâyet altına alınmasını gerektiren, küçüklük, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı gibi bir kısıtlama nedeninin varlığını öğrenirse derhâl yetkili makamları haberdar etmek zorundadır (TMK m. 404/II; m 405/II)³. Aynı hususa, Türk Medeni Kanununun Velâyet, Vesâyet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü'nün 6 ve 7'nci maddelerinde de açıkça işaret edilmiştir. İcra ve İflâs Kanununun 57'nci maddesinin birinci fıkrasında da, icraya ait tebliğlerde Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağı kabul edilerek, borçlu kendilerine kanunî temsilci tayin olunması gereken kişilerden ise icra memurunun kısa bir zamanda temsilci tayin edilmesini ait olduğu makamdan isteyeceği hüküm altına alınmıştır⁴. Burada "*kısa bir zaman*" ifadesinin içeriğinin doldurulması uygulamaya bırakılmıştır.

Kısıtlama sebepleri her ne kadar kişiye ve olaya göre değişiklik gösterse de, kısıtlama kararının fiil ehliyeti yönünden doğurduğu sonuç bütün kısıtlama sebepleri bakımından aynıdır. Kısıtlama kararı ile birlikte kişi tam ehliyetli statüsünden sınırlı ehliyetsiz statüsüne geçmektedir. Bu sebeple, kısıtlama kararı yenilik doğurucu niteliktedir. Diğer bir ifadeyle, kısıtlama kararı bir inşâî karardır. İnşâî kararlar ya yeni bir hukukî durum yaratırlar ya mevcut

³ "...Dava yargısal faaliyetten dolayı devlet aleyhine açılan tazminat davasıdır. Davacı, C. Savcısı'nın davaname ile kısıtlama talebinde bulunmasının, davaname ekinde kendisine ait kişisel verilerin kullanılmasının, zorla hastaneye sevk edilmesinin açıkça hukuka aykırı işlemler olduğunu ileri sürmektedir. Öncelikle, Cumhuriyet savcısının kendisine bildirilen davacının vesâyet altına alınmayı gerekli kılan bir durumunun olup olmadığı yönündeki ihbarı vesâyet makamına iletmesinde yasal zorunluluk bulunmaktadır (TMK m. 405/2). Cumhuriyet Savcısının vesâyeti gerektiren durumun olup olmadığının tespiti için davaname düzenlemesi bu yönüyle mahkemeye bir bildirim niteliğinde olup, bilinen anlamda dava olmadığı açıktır. Öte yandan, TMK m. 405'den kaynaklanan vesâyete ilişkin davalar resen yürütülen davalardır. Hakimin bu gibi davalarda resen delil toplaması esası geçerlidir. Kaldı ki, TMK m. 405 uyarınca davacının vesâyeti gerektirir bir durumunun bulunup bulunmadığını belirleme açısından, resmi sağlık kurulu raporu almasında yasal zorunluluk bulunmaktadır (TMK m. 409/2). Bu nedenle, muhik bir sebep olmaksızın, rapor için hastaneye gitmekten imtina eden davacının kolluk marifetiyle hastaneye sevkinde usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır. Davacının önceki yıllarda da benzer şekilde vesâyeti gerektiren bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı yönünde araştırma yapılması, bu araştırmanın gerçekleşen yeni durumlar karşısında yeniden yapılmasına engel değildir..." , Yargıtay HGK, 19.2.2014 T., 2013/ 2-1738 E., 2014/ 114 K., www.kazanci.com.tr, E.T: 11.10.2018.

⁴ İcra tebliğlerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. UYAR, s. 157 vd; KÜÇÜK, s. 305 vd.

bir durumu değiştirirler ya da mevcut hukukî durumu ortadan kaldırırlar⁵. Kısıtlama kararı niteliği itibariyle değiştirici yenilik doğurucu bir etki gösterir. Yenilik doğurucu etkiye bağlanan sonuç ise, bu kararların bildirici (tespit niteliğinde) değil, kurucu (geleceğe yönelik) sonuçlar doğurmasıdır⁶. Bir kişiye vasi atanabilmesi, öncelikle o kişi hakkında kısıtlama kararı verilmiş olmasını zorunlu kılar. Başka bir ifadeyle, vasi atanmış kişi aynı zamanda kısıtlanmış kişidir. Ancak kısıtlanmış bir kişiye henüz vasi atanmamış olabilir. Uygulamada mahkemeler genellikle kısıtlama kararı ile vasi atanması kararını aynı oturumda vermektedir.

Vasi atanması bakımından görevli ve yetkili mahkeme, vesâyet altına alınacak olan kişinin yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesidir. Doktrinde aksi yönde görüşler olmakla birlikte⁷, kanımızca da sulh hukuk mahkemelerinin vesâyete ilişkin işlemleri birer çekişmesiz yargı işidir (HMK 382/II/a/19)⁸. Çekişmesiz yargı neticesinde verilen kararlar ise inşaî (yenilik doğurucu) etki gösterirler. Başka bir ifadeyle, bunlar birer inşaî karardır. İnşaî karar olmaları münasebetiyle, ya yeni bir hukukî durum yaratırlar ya mevcut bir durumu değiştirirler ya da mevcut hukukî durumu ortadan kaldırırlar⁹. Esasen vesâyet işlerini çekişmeli yargı sayan görüş kabul edilse de bu sonuç değişmez. Zira o hâlde de sadece uygulanan yargılama usulü farklı olacak ama sonuçta mahkemenin verdiği karar yine inşaî sonuç doğuracaktır. Sulh hukuk mahkemelerinin vasi atanmasına ilişkin kararı şahsın hukukuna ilişkin olup, şahıs varlığı üzerinde doğrudan sonuç doğurduğundan bu kararın icrası için kesinleşmesi şarttır (HMK m. 350/II; m.367/II).

B. ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAYICI CEZA SEBEBİYLE KISITLANMA USULÜ

Türk Medeni Kanununun 407'nci maddesine göre, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.

⁵ ÖNEN, s. 169; PEKCANITEZ, s. 984; KURU, Hukuk Usulü, s. 1468.

⁶ PEKCANITEZ, s. 987; ÖNEN, s. 166, 167; KURU, Hukuk Usulü, s.1472; KURU, Nizasız Kaza, s. 181, dn.44.

⁷ KURU, Nizasız Kaza, s. 82; Doktrinde çekişmesiz yargıya dahil olan vesâyete ilişkin işler Türk Medeni Kanunu m. 398, I; 399, 400, I; 402, 404, 411, 412, 413, 414, 415, 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 438, 439, 443, 444, 451, II; 453, 454, III; 457, 458, II; 459, 461, 462, 463, 464, 470, 472, 474, 475, 476, 477, II-III; 478, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 490, 491 şeklinde sayılmaktadır. Bu yönde bkz., AKİL, s. 925, dp. 3.

⁸ PEKCANITEZ, s. 984; KURU, Nizasız Kaza, s. 80 vd; ÖNEN, s. 121.

⁹ ÖNEN, s. 169; PEKCANITEZ, s. 984; KURU, Hukuk Usulü, s. 1468.

Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesâyet makamına bildirmekle yükümlüdür. Yukarıda kısıtlama sebeplerinin tamamı bakımından işaret ettiğimiz gibi, Türk Medeni Kanununun 407'nci maddesi ile kısıtlanmanın maddî koşulu, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile mahkûm edilmiş olmak şeklinde tespit edilmiş olup usulî kısım sulh hukuk mahkemesine bırakılmıştır¹⁰.

Türk Medeni Kanununun 407'nci maddesi bağlamında üzerinde durulması gereken sorunların başında, fiil ehliyetinin kısıtlanabilmesi için mahkûmiyet kararının kesinleşmesinin gerekip gerekmediği hususu gelmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında “*Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesâyet makamına bildirmekle yükümlüdür*” ifadesine yer verilmiştir. Madde metninden de anlaşıldığı üzere, fiil ehliyetinin kısıtlanabilmesi için sadece bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı ceza verilmesi yeterli olmayıp, bu cezanın infazına da başlanmış olması gerekir¹¹. Başka bir deyişle, kişi bir yıldan fazla özgürlüğü bağlayıcı ceza ile mahkûm olmuş olsa bile, kaçak durumda olma, ağır hastalık ve benzeri bir nedenden dolayı cezanın infazına başlanamamışsa fiil ehliyeti kısıtlanamaz¹². Üzerinde durduğumuz düzenleme bağlamında dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise, “*hükümlünün*” cezayı çekmeye başlamasından bahsedilmiş olmasıdır. Kişi hakkındaki mahkûmiyet kararı kesinleşmeden cezaevinde bulunuyorsa

¹⁰ “...*Davalı, yargılama devam ederken kasten adam öldürme suçundan mahkum olmuş ve karar kesinleşmiştir. Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan davalının vesâyet altına alınması gerekmektedir. Davalının vesâyet altına alındığına dair karar dosya içerisinde bulunmadığından vasi atanıp atanmadığının araştırılması, atanmamışsa atanmasının beklenmesi, vasi atandığında kararın vasiye tebliğ edilerek tebliğinin sağlanması gerekir...*”, Yargıtay 2. HD., 2014/ 16538 E., 2015/ 2316 K., www.kazanci.com.tr, E.T: 11.10.2018.

¹¹ Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bir bireysel başvuruda, başvuru idare mahkemesinde dava açtığı sırada ceza hükmünün henüz kesinleşmediğini, dolayısıyla davasının görülmesi gerektiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlâl edildiğini iddia etmiştir. Anayasa Mahkemesi bu başvuru hakkında verdiği kararında, idare mahkemesinin dava ehliyeti yönünden başvuru hakkını kısıtladığını araştırdığını, dava sürerken kısıtlılığı öğrenince davanın devam etmesi için vasinin davaya icazet vermesini gerekli gördüğünü ve bu süreçte yeni bir işlem yapmayarak önce dava ehliyetini tespiti çalıştığını, vasi tarafından herhangi bir cevap verilmesi üzerine davayı ehliyet yönünden reddettiğini, bu sebeple başvuru mahkemesine erişim hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlâl edilmediğini kabul etmiştir. Anayasa Mah. 13.4.2016 T. ve 2013/ 7006 B. No. 'lu kararı, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2013-7006.pdf>, E.T: 05.02.2020.

¹² ÖZTAN, s. 1285, 1286.

hukukî statüsü “*mahkûm*” ya da “*hükümlü*” değil “*tutukludur*”. Türk Medeni Kanunu, hükümlülük hâlinin aksine tutukluluk hâline fiil ehliyetinin kullanımını kısıtlayacak bir sonuç bağlamamıştır¹³. İşaret ettiğimiz hususlar birlikte değerlendirildiğinde, Türk Medeni Kanununun 407’nci maddesi bağlamında fiil ehliyetinin kısıtlanmasına karar verilebilmesi için öncelikle, “*bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının bulunması*” ve “*bu mahkûmiyet kararının infazına başlanmış olması*” şartlarının birlikte gerçekleştiğinin tespit edilmiş olması gerekir¹⁴.

Türk Medeni Kanununun 407’nci maddesiyle bağlantılı olarak üzerinde durulması gereken bir diğer mesele ise, kesinleşmiş mahkûmiyet kararının infazına başlandığı an ile kısıtlama kararının kesinleşme anı arasındaki dönemde hükümlünün ehliyet bakımından hukukî statüsüdür. Bu bağlamında öncelikle Türk Medeni Kanununun “*geçici önlemler*” başlıklı 420’nci maddesi üzerinde durulmalıdır¹⁵. Bu düzenlemeye göre; “*Vesâyet işleri zorunlu kıldığı takdirde vesâyet makamı, vasinin atanmasından önce de re’sen gerekli önlemleri alır; özellikle, kısıtlanması istenen kişinin fiil ehliyetini geçici olarak kaldırabilir ve ona bir temsilci atayabilir*”. Bu madde hükmünde açıkça “*fiil ehliyetinin*

¹³ ÖZTAN, s. 1285.

¹⁴ “...Öte yandan Türk Medeni Kanununun 407. maddesinde, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile cezalandırılan her erginin kısıtlanacağı yönünde düzenleme varsa da dosyadaki bilgi ve belgelerden; kısıtlanması talep edilen ...’nun 1.1.1951 doğumlu olduğu hâlen kasten adam öldürme suçundan cezaevinde tutuklu bulunduğu,... Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2013/34 esas- 2014/28 karar sayılı 24.4.2014 tarihli kararı ile ... hakkında müebbet hapis cezası verildiği ancak bu cezanın henüz kesinleşmediği, sözü edilen madde uyarınca bir kimsenin kısıtlanıp kendisine vasi atanabilmesi için kısıtlanması istenilen kişinin 1 yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile cezalandırılması ve bu cezanın da infazına başlanmış olması gerektiği bu durumda TMK.’nin 407.maddesinin uygulanma koşulları da oluşmadığı dikkate alınarak davanın reddine karar verilmesi gerekirken adı geçene bu madde kapsamında vasi atanmasına karar verilmesi doğru görülmemiştir...”, Yargıtay 18 HD 4.11.2015 T; 16854 /15862, www.kazanci.com.tr, E.T: 11.10.2018; “...Somut olayda, dava Türk Medeni Kanununun 407. maddesi gereğince vasi atanması, olmaz ise TMK.nun 426. maddesi uyarınca kayyım tayin edilmesi istemine ilişkindir. TMK.nun 407. maddesi gereğince vasi atanması için kısıtlanması istenen kişinin bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile cezalandırılması ve bu cezanın infazına fiilen başlanmış olması gerekir. ...’un firari olması sebebiyle kesinleşmiş cezasının infazına fiilen başlanmadığından vasi atanması koşulları oluşmadığı gibi Türk Medeni Kanununun 426. maddesinde sayılan temsil kayyımı atanmasını gerektiren hâller ve şartlar da bulunmamaktadır. Hâl böyle olunca yukarıda gösterilen yasal düzenlemeler ve yapılan açıklamalar dikkate alındığında, davanın reddine karar verilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçeyle davanın kabulü yönünde hüküm kurulması doğru görülmemiştir...”, Yargıtay 18. HD 24.05.2016 T, 2167/8377, www.kazanci.com.tr, E.T: 11.10.2018.

¹⁵ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. ADAY, s. 816 vd.

geçici olarak kaldırılmasından” bahsedildiğine göre, vasi atanmasına ilişkin yargılama süresince fiil ehliyeti kısıtlanması istenen kişinin ehliyeti tamdır. Dolayısıyla vesâyet makamı bu madde hükmü çerçevesinde geçici bir önlem olarak hükümlünün fiil ehliyetinin kaldırılmasına karar vermemişse, hükümlü tam ehliyetlidir ve yaptığı hukukî işlemler herhangi bir onay veya icazete bağlı olmaksızın geçerlidir¹⁶.

Sulh hukuk mahkemesinin vasi atanmasına ilişkin kararının kesinleşmesi ile hükümlünün fiil ehliyetine yönelik sınırlandırma da kesinleşmiş olur. Ancak mahkemenin bu kararı kurucu nitelikte olduğundan, ara dönemde mahkûm tarafından yapılan işlemlerin geçerliliğine etki etmez. Kısıtlama kararının kesinleşmesinden sonra da bu işlemlerin geçerliliği devam eder¹⁷. Nitekim Türk Medenî Kanununun 410’uncu maddesinde, kısıtlama kararının kesinleşince ilân edileceğine ve kısıtlama kararının ilândan önceki iyi niyetli üçüncü kişileri etkilemeyeceğine açıkça işaret edilmiştir. Burada, ilândan önce iyi niyeti arananlar, kısıtlama kararının kesinleştiği an ile ilân arasında kısıtlı ile işlem yapanlardır¹⁸. Aynı maddenin 3’ncü fıkrasında ayırtım gücü olmayanlar bakımından bir istisna getirilmiştir. Ancak ayırtım gücü olmayanlar medeni hukuk sahasında tam ehliyetsiz sayıldıklarından, onlar bakımından kısıtlama kararı verilip verilmemesinden bağımsız olarak, yaptıkları bütün hukukî işlemler Türk Medenî Kanununun 15’inci maddesi çerçevesinde kesin olarak geçersizdir (TBK m.27)¹⁹.

Avukata verilen vekâlet bakımından ise durum farklıdır. Kısıtlama kararının kesinleşmesi ile birlikte vekâlet ilişkisi sona erer. Zira, hem 1086 sayılı

¹⁶ ADAY, s. 816.

¹⁷ “...Dosyanın incelenmesinden; davacının, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin 9.8.2011 gün ve E: 2008/262, K:2011/184 sayılı kararıyla bir yıldan fazla süre ile özgürlüğü bağlayıcı ceza ile mahkum olduğu ve Nevşehir E Tipi Kapalı Cezaevinde hükümlü bulunduğu, bu haliyle işlem ve dava tarihi itibarıyla kısıtlı olması nedeniyle fiil ehliyetinin, dolayısıyla dava açma ehliyetinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, fiil ehliyeti ve bu bağlamda dava ehliyeti bulunmayan davacının, kanunî temsilcisi olan vasisi aracılığıyla veya vasisinin kanunî temsilci sıfatıyla vekalet verdiği bir avukat aracılığıyla dava açması gerekirken, vasi tayin edilmeden verdiği vekaletname ile avukat aracılığıyla açtığı davada, Mahkemece Sulh Hukuk Mahkemesine durumun yazıyla bildirilmesi, vasi atanması prosedürünün tamamlanmasına kadar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 56’ncı maddesi uyarınca yargılamanın ertelenerek sonucun beklenmesi, vasi tayin edildikten sonra da vesayet makamından izin doğrultusunda yargılamaya devam edilip edilmeyeceği konusunda vasi-den icazet alınması gerekmektedir...”, Danıştay 7. D., 19.11.2018 gün, 2017/ 1090 E., 2018/ 5079 K sayılı Kararı, (Karar yayımlanmamıştır).

¹⁸ ÖZTAN, s. 1297.

¹⁹ ÖZTAN, s.1297, 1298.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 60'ıncı maddesi ile Türk Medeni Kanununun genel hükümlerine hem de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 72'nci maddesi ile 818 sayılı Borçlar Kanununun temsile ilişkin hükümlerine atıf yapılmış ve bu atıf hükümleri ile davaya vekâlete ilişkin özel hüküm bulunmayan hâllerde temsile ilişkin genel hükümlerin uygulanmasına imkân verilmiştir. Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre, hukukî işlemde doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin fiil ehliyetini kaybetmesi hâlinde sona erer (TBK m.43/I). İşaret ettiğimiz bu hükümler nedeniyle hem 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa tabi olarak görülen davalarda hem de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa tabi olarak görülen davalarda avukat veya müvekkilden birisinin fiil ehliyetini kaybetmesi hâlinde vekâlet ilişkisi kendiliğinden sona ermektedir²⁰.

Bu noktada sona erme bakımından, “davaya vekâlet” ile “avukatlık sözleşmesinin” birbirinden ayrıldığı ve davaya vekâletin, avukatlık sözleşmesinin sona ermesine rağmen devam edeceğine ilişkin Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 06.03.2007 T; 2007/6-13 E ve 2007/54 K sayılı kararına²¹ dikkati çekmek gerekir. Söz konusu kararda Ceza Genel Kurulu, somut olay bakımından hukuk yargılaması ile ceza yargılamasını birbirinden ayırmış ve bu tespitini sadece ceza yargılaması bakımından yapmıştır. Hukuk yargısında ise bu sürecin daha farklı işlediğine işaret etmiştir²².

²⁰ TANRIVER, s. 550; ATALI/ ERMENEK/ ERDOĞAN, s. 253.

²¹ www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 05.02.2020.

²² Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “Avukatlık Yasasının 171. maddesinde (02.05.2001-4667/83 ile değişik) “Avukat üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder.” şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemeden çıkan sonuç şudur; avukat vekâlet sözleşmesi son bulana kadar değil, iş (yani avukatlık sözleşmesi) son bulana kadar takiple mükelleftir. Öyleyse, yazılı sözleşme bulunmayan hâllerde “işin sonu” ne zamandır. Bu sorunun yanıtı, hukuk yargılamasında ve ceza yargılamasında farklıdır. Hukuk Usulü Muhakemesi Yasasının 62. maddesinde; “Kanunen salahiyeti mahsusa itasına mütevakıf hususlar müstesna olmak üzere vekâlet, hüküm katıyet kesbedinceye kadar davanın takibi için icap eden bilumun muameleleri ifaya ve hükümün icrasına ve masarifi muhakemenin tahsiliyle bundan dolayı makbuz itasına ve kendisi aleyhinde de işbu muamelatın kaffesinin ifa edilebilmesine meczuniyeti mutazammındır.” denilmek suretiyle, avukatla vekil arasındaki sözleşmenin hükmün icrası aşamasında dahi devam edeceği düzenlenmiştir. Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 02.07.2003 gün ve 442-445 sayılı kararı başta olmak üzere, aynı konuyu vurgulayan çok sayıda yargısal karar bulunmaktadır. Bunlara göre; kesinleşen hükümde taraf kendisini vekille temsil ettirmişse ve bu husus ilamdan anlaşılıyorsa, ilamın infazı işlemlerinde tebligatın bu vekile yapılması zorunludur. Buna rağmen; hukuk davalarında dahi, ilamların infazı aşamasında cezai sonuç doğuracak tebligatların vekile değil asile yapılması gerektiği bir kısım kararlarda vur-

Ceza Genel Kurulu, ceza mahkemesi kararının kesinleşmesi ile avukatlık sözleşmesinin sona ermiş sayılmasını bazı koşullara bağlamıştır. Zira, yukarıda da işaret edildiği gibi, avukatlık sözleşmesinin sona ermesinin vekâlet ilişkisini sona erdirmeyeceği tespitinden hareketle; vekâlet ilişkisi çerçevesinde (yeni bir vekâlet verilmeksizin) avukatın başkaca işler yapabilmesi için yeni bir avukatlık sözleşmesi yapılması gerektiğini; böyle açık bir sözleşme yapılmamış olsa bile, müvekkilin vekile sözlü talimat vermiş ya da eylem ve davranışları ile vekilin davranışlarını onaylamış olması gerektiğini hüküm altına almıştır. Somut olayda ise vekâlet ilişkisi devam etmekle birlikte, müdafî ile hükümlü arasında açık bir avukatlık sözleşmesi yapılmadığı, dosyada müdafîye sözlü olarak talimat verildiğine veya müvekkilin müdafinin işlemine eylem ve davranışları ile onay verdiğine dair bir bilgi bulunmadığı; aksine müdafiden sonra aynı tebligatın kendisine de yapılması üzerine hükümlünün bizzat kendisinin temyiz yoluna başvurduğu; bu hususun da hükümlünün eski müdafisi ile çalışmak istemediği anlamına geldiği tespitlerini yaparak, ceza mahkemesi kararının kesinleşmesi ile müdafinin müdafilik görevinin sona erdiği sonucuna varmıştır²³.

Türk Medeni Kanununun 407'nci maddesi bakımından dikkat çeken bir diğer husus, özgürlüğü kısıtlayıcı hapis cezasına ilişkin olarak, yukarıda belirtmiş olduğumuz haber verme yükümlülüğünün sadece cezayı infaz etmekle görevli cumhuriyet savcısı için öngörülmüş olmasıdır. Velâyet, Vesâyet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzüğün 9'uncu maddesi de aynı

gulanmaktadır. (Yargıtay 8. Ceza Dairesi 26.01.1993 gün 297-1133) Ceza yargılamasında ilamların infazı işlemlerinin devlet tekelinde ve genel olarak Cumhuriyet savcısı tarafından yürütüldüğü düşünüldüğünde, cezadaki durumun hukuktakinden daha farklı olması gerektiği ortadadır", Bkz. CGK 06.03.2007 T; 2007/6-13 E ve 2007/54 K sayılı Kararı, www.kazanci.com.tr, E.T: 18.12.2018.

²³ *"Ancak, açıkça sonlandırılmadığı veya diğer sona erme nedenleri bulunmadığı takdirde, vekâlet ilişkisi hâlen devam ediyor olacağından, eğer ki, kesinleşme sürecinden sonraki işlemler için de aynı avukatın işe devam etmesi isteniyorsa, ayrı bir avukatlık sözleşmesi yapılmalıdır. Bu sözleşme, şekle bağlı olarak açıkça yapılabilecektir. Ancak bu şart değildir. Aynı sözleşme, müvekkilin vereceği sözlü bir talimatla kurulabileceği gibi, vekilin müvekkilinin lehine işe girmesi ve müvekkilinin buna izin vermesi ya da ses çıkarmaması şeklinde de ihdas edilebilir....Unutulmamalıdır ki; Hukukun üstünlüğü ve koruyuculuğu ilkesi, kuşkunun var olduğu hâllerde haktan yararlanma hâl ve yeteneğini genişletmeyle gerçekleşir. ...O hâlde; konu olayda, avukatlık sözleşmesinin, kamu davasında verilen hükmün kesinleşmesiyle sona erdiğinin, yazılı, sözlü ya da eylemlî biçimde yenilediğine ilişkin bir hâl gerçekleşmediğinden uyarılama yargılamasında avukatın müdafî sıfatıyla temsil yetkisi olmadığının ve dolayısıyla temyiz süresini geçirme biçimindeki kusurlu davranışının hükümlü aleyhine değerlendirilemeyeceğinin kabulü gerekmektedir...". Bkz. CGK 06.03.2007 T; 2007/6-13 E ve 2007/54 K sayılı Kararı, www.kazanci.com.tr, E.T: 18.12.2018.*

yöndedir. Şu hâlde, bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı hapis cezasına mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde mahkemelerin, noterlerin veya diğer idari makamların haber verme (bildirimde bulunma) yükümlülüğü yoktur. Özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlanması gereken bir kimsenin bir davada taraf olması hâlinde, mahkemenin kendiliğinden harekete geçebilmesi için dosyadan kısıtlama sebebinin varlığının anlaşılması veya bu konuda bir talepte bulunulması gerekir. Ancak tutukluluk hâli kısıtlılık sebebi olarak sayılmadığından, bu durumda mahkemenin bir araştırma yükümlülüğü söz konusu değildir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, diğer kısıtlama sebeplerinde vesâyet, Türk Medeni Kanununun 472'nci maddesi gereğince yetkili vesâyet makamının kararıyla sona ererken, Türk Medeni Kanununun 471'inci maddesine göre özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesâyet, hapis hâlinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkmaktadır. Görüldüğü gibi, hükümlüler bakımından vesâyet, hapis hâlinin sona ermesiyle, başkaca bir karara gerek kalmaksızın kendiliğinden sona ermektedir. Hapis hâlinin af sebebiyle sona ermesinde de durum böyledir²⁴. Henüz vasi atanmadan hapis hâli sona ererse, hâkim çekişmesiz yargı işinin konusuz kaldığından bahisle yargılama faaliyetine son vermelidir²⁵.

Tebliğat Kanununun madde 11/III hükmü çerçevesinde tebligat yapılabilmesi için tebligatı çıkaran merciin kısıtlılık hâlinin devam edip etmediğini araştırması gerekir. Kısıtlılık hâli sona ermişse tebligat (eski) kanunî temsilciye yapılamaz. Tebligat muhatabı olarak kısıtlılık hâli ortadan kalkan kişi gösterilmek zorundadır. Aksi hâlde, tebligat bizzat kısıtlıya yapılsa bile, tebligatın muhatabı hatalı şekilde gösterilmiş olacağından tebliğ işlemi yoklukla sakat olur.

²⁴ ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 1129, 1130.

²⁵ Yargıtay'ın konuya ilişkin bir kararında çekişmesiz yargı işi olan vasi atanmasını dava olarak nitelendirdiği ve hapis hâlinin sona ermesi sebebiyle davanın konusuz kaldığından bahisle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiğini kabul ettiği görülmektedir: "...Hükümlü Rahmi'nin 30.05.2004 tarihinde, koşullu salıverme hükümlerinden yararlanarak cezaevinden tahliye edildiği anlaşılmaktadır. Hapis halinin sona ermesiyle vesayet kendiliğinden sona erer. (T.M.K.471.mad.) Bu bakımdan davanın devamı sırasında vesayeti gerektiren sebep ortadan kalktığına göre, dava konusuz kalmıştır. Konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, cezaevinden çıkmış kişi hakkında hükümlülük sebebiyle vasi tayini karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır...", Yargıtay 2. HD., 31.5.2005 T., 2005/ 5846 E., 2005/ 8442 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 11.02.2020.

II. KURAL: KISITLI KİŞİLERE İLİŞKİN TEBLİGATIN KANUNÎ TEMSİLCİYE YAPILMASI

A. GENEL OLARAK

Tebliğat Kanununun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanunî temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebliğat, kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması gerekmedikçe bu temsilcilere yapılır²⁶. Muhatabın bizzat kendisine tebliğat yapılabilmesi, kural olarak, onun *fiil ehliyetine (medenî hakları kullanma ehliyetine)* sahip olmasına bağlıdır²⁷. Diğer bir ifadeyle, kural olarak fiil ehliyetine sahip olmayan muhatabın bizzat kendisine tebliğat yapılamaz. Bu durumda tebliğatın muhatap yerine kanunî temsilcisine yapılması gerekir. Kanunî temsilciden maksat, veli²⁸, vasi ve kayyımdır²⁹.

Kısıtlama, kişinin vesâyet altına alınmasını gerektiren hâllerden birisidir. Kısıtlama kararı verilmesiyle, kısıtlanan kişi sınırlı ehliyetsiz hâle gelir. Vesâyet altındaki kimselere yapılması gereken tebliğat ise, bunların vasilerine

²⁶ Kanunî temsilciye tebliğata ilişkin olarak bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, s. 147 vd; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s.303, 304; MUŞUL, s. 249 vd; RUHİ/ RUHİ, s. 130 vd; AKCAN/ ALBAYRAK, s. 109 vd; DELİDUMAN, s. 85 vd; YILMAZ / ÇAĞLAR, s. 225 vd.

²⁷ "...Tebliğatın muhataba yapılabilmesi için, muhatabın medenî hakları kullanma ehliyetine, kısaca fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Fiil ehliyetine sahip olmayan kişilere tebliğat yapılamaz. Bu durumda tebliğatın kanunî temsilciye yapılması gerekir..." , Yargıtay 22. HD, 11.12.2017, E. 2016/27238, K. 2017/284/03;www.kazanci.com.tr. E.T: 11.10.2018.

²⁸ Velâyet yetkisini kullanan kişi olan veli, bu yetki çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuğun kanunî temsilcisidir. Henüz reşit olmayan çocuk velâyet altındadır ve velâyet altında olan çocuğa yapılması gereken tebliğat bunların velilerine yapılır. On sekiz yaşını doldurmamış çocukları anne ve babanın velâyeti altında olup, yasal bir sebep olmadığı sürece velâyet yetki ve hakkının anne ve babadan alınması mümkün değildir. Evlilik devam ettiği sürece anne ve baba velâyet hak ve yetkisine sahip olup, bu hak ve yetkiyi birlikte kullanırlar. Ortak hayatın son bulması veya ayrılık kararı verilmesi ile hâkim, velâyet hak ve yetkisinin anne ya da babadan hangisinin üzerinde kalacağına da karar verir. Türk Medenî Kanununun 336'ncı maddesine göre velâyet, ana ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir. Boşanma durumunda çocuğun velâyetinin anne ve babaya ortak olarak verilmesi de mümkündür. Türk Medenî Kanunu'nun 337'nci maddesine göre, anne ve babanın evli olmaması hâlinde ise velâyet hakkı anneye aittir. Türk Medenî Kanununun 314'üncü maddesi çerçevesinde, ergin olmayan evlatlıklar da evlat edinenin velâyeti altındadır. Çocuklar üzerindeki velâyet çocukların ergin olması ile veya evlenme ile veya mahkeme kararıyla sona erer.

²⁹ Kendisine kayyım tayin edilen kimse için tebliğat, kanunî temsilcisi olan kayyım yapılır. Bir gerçek ya da tüzel kişinin, belirli bir konuda temsil edilmesi, bir işin yapılması ya da bir malvarlığının yönetilmesi amacıyla kişiye kayyım atanabilir.

yapılır³⁰. Kanunî temsilciye tebligat kuralı, vesâyeti gerektiren hâller sona erinceye kadar uygulanır. Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 19'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanunî temsilci tayin edilmesi gerekip de henüz kanunî temsilcisi olmayanlara öncelikle kanunî temsilci atanır ve tebligat atan kanunî temsilciye yapılır. Kendisine kanunî temsilci atanan kişiyle ilgili dava veya iş bizzat kanunî temsilci tarafından takip ediliyorsa, tebligatın temsilciye yapılması gerekir. Dava veya iş temsilcinin izni ile kendisine kanunî temsilci atanan kimse tarafından takip ediliyorsa, tebligat bu kişiye yapılır. Buna karşılık, iş veya dava her ikisi tarafından birlikte takip ediliyorsa, tebligatın her ikisine de yapılması gerekir.

Belirtmek gerekir ki, elektronik tebligata ilişkin düzenlemelerde ve ilgili kurum ve kurullar tarafından benimsenen usul ve esaslarda, kendilerine kanunî temsilci atanan kişilerin elektronik tebligat hizmetinden ne şekilde yararlanacaklarına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanımızca bu gibi hâllerde tebligat, Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin genel kurallara atıf yapan 16'ncı maddesinden hareketle, tebliğ evrakının kanunî temsilciye ait elektronik tebligat adresine gönderilmesi suretiyle yapılmalıdır³¹.

Ayrıca Tebligat Kanununun, celse esnasında veya kalemde tebligat başlıklı 36'ncı maddesi, "*Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir.*" hükmünü ihtiva etmektedir. Görüldüğü üzere, söz konusu hükümde vekil özel olarak anılmakla birlikte, kanunî temsilciden bahsedilmemektedir. Her ne kadar bu gibi hâllerde kanunî temsilci ilgili üçüncü kişi gibi değerlendirilerek tebligat yapılabilirse de, uygulamadaki tereddütlerin giderilmesi adına, madde metnine açıkça kanunî

³⁰ Alman hukukunda ayrı bir Tebligat Kanunu yoktur. Tebligata ilişkin hükümler § 166- §190 ZPO hükümleri arasında düzenlenmiştir. § 170 ZPO hükmünde, temsilciye tebligat hüküm altına alınmıştır. Anılan hükme göre, "*Dava ehliyetini haiz olmayan kimselerin kanunî temsilcisine tebligat yapılır. Dava ehliyeti olmayan kimseye yapılan tebligat geçersizdir. Muhatap gerçek bir kişi değilse, yöneticiye teslim yeterlidir. Birden fazla kanunî temsilci yahut yönetici varsa, tebligatın bunlardan birine yapılması yeterlidir.*" § 170 ZPO hükmüyle kendisine tebligat yapılacak kişinin dava ehliyetine sahip olmaması yahut gerçek bir kişi olmaması hâlinde kimin doğru muhatap olduğu açıklığa kavuşturulmuştur. Söz konusu hüküm, sadece davanın taraflarına tebligat için değil, aynı zamanda üçüncü kişilere tebligat içinde de geçerlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. MUSIELAK/ VOIT/ WITTSCHIER, ZPO § 170, Rn. 1-4; MüKoZPO/ HÄUBLEIN, ZPO § 170 Rn. 1-10.

³¹ Bu yönde bkz. ATALI/ ERMENEK/ ÜÇÜNCÜ, s. 70.

temsilci ifadesinin eklenmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz³².

Tebliğat Kanununun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça belirtildiği üzere, “*kanunî temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere*” yapılacak tebligat kural olarak onların kanunî temsilcilerine yapılır. Bu sebeple, ilgili kişinin vesâyet altına alınmasını gerektiren bir sebep var ise, tebligatın kanunî temsilciye yapılması gerekir³³. Böyle bir durumda öncelikle, kısıtlanmasına karar verilen kişiye kanunî temsilci atanması sağlanmalı ve tebligat bu temsilciye yapılmalıdır. Kısıtlı kişiye tebligat bakımından uygulamada karşılaşılan sorunlardan birçoğu; tebligatın, kanunî temsilcisi olan veya olması gereken bir kişinin kanunî temsilcisi yerine bizzat kendisine yapılmasından kaynaklanmaktadır³⁴.

B. KANUNÎ TEMSİLCİYE TEBLİGAT YAPILMAMASININ SONUÇLARI

Tebliğat Kanununda, tebligatın kanunî temsilciye yapılmasına ilişkin bu Kanunun madde 11/III hükmüne uyulmamış olmasının doğuracağı

³² Bu yönde bkz. ÖZBAY, s. 152, dp.118.

³³ “...*Bu durumda, yukarıda değinilen yasal düzenlemeler ve ilkeler uyarınca, satış ilânı tebliğ tarihinde borçlunun vesâyet altına alınmasını gerektirir bir durum var ise, kısıtlıya yapılan tebliğ, hüküm ve sonuç doğurmaz. Kısıtlıya vasisi temsil edeceğinden ve onun adına itiraz ve şikayet haklarını kullanacağından, İİK.nun 127. maddesi kapsamında çıkarılan satış ilânının vasiye tebliği zorunludur. Bu husus, kamu düzenine ilişkindir. O halde mahkemece, satış ilânı tebliğ tarihi itibarıyla borçlunun vesâyet altına alınmasını gerektirir bir durumun olup olmadığı tam teşekküllü bir hastanenin sağlık kurulu raporu ile tespit edilerek, vesâyeti gerektirir bir durumun olduğunun anlaşılması halinde ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup, Dairemizce mahkeme kararının belirtilen nedenlerle bozulması gerekirken onandığı anlaşılmalı, borçlu vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü gerekmiştir...*”, Yargıtay 12. HD, 14.09.2017 T., 2017/ 4940 E., 2017/ 10692 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 23.03.2020.

³⁴ “...*Alacaklı tarafından borçlu A.S.S. aleyhine 5.9.2012 tarihinde genel haciz yoluyla takip başlatıldığı; borçlu vasisinin icra mahkemesine yaptığı başvuruda borçluya usulüne uygun yapılmış ödeme emri tebligatı bulunmadığını ileri sürerek usulsüz tebligat şikayetine bulunduğu, mahkemece istemin borçlunun fiil ehliyeti bulunmadığından takibin iptali talebi olarak nitelendirilerek, fiil ehliyetinin varlığını araştırma görevinin icra mahkemesinin yargı yetkisini aştığı gerekçesiyle şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. H.M.K.nun 33. maddesi uyarınca, hukukî tavsif hâkime aittir. Borçlanma ehliyeti kamu düzeniyle ilgili olup, yargılamanın her aşamasında re’sen gözetilir. Somut olayda borçlu A. S. S.’nin akıl hastalığı sebebiyle, Konya 1. Sulh Hukuk Mahkemesi’nin 21.2.2008 tarih, 2007/1602 E. 2008/189 K. sayılı kararı ile T.M.K.nun 405. maddesi gereğince vesâyet altına alındığı, takip tarihinin vesâyet kararından sonra olduğu görülmektedir. Bu durumda takip tarihi itibarıyla fiil ehliyeti bulunmayan borçluya ödeme emri tebliği hukukî sonuç doğurmaz. Mahkemece, kısıtlı adına düzenlenen ödeme emrinin iptaline karar verilmesi gerekirken eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...*”, Yargıtay 12. HD, 06.06.2013 T., 2013/ 12173 E., 2013/ 21203 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 23.03.2020.

sonuçlara ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Doktrinde, Tebligat Kanununun 11'inci maddesine aykırı olarak yapılan tebligatlar daha ziyade vekile tebligat ile sınırlı olarak ele alınıp incelenmektedir³⁵. Bununla birlikte uygulamada, kanunî temsilciye usulüne uygun şekilde tebligat yapılamaması nedeniyle ortaya çıkan sorunlarla da sıklıkla karşılaşılmaktadır. Doktrinde ve uygulamada özellikle kanunî temsilciye usulüne uygun şekilde tebligat yapılmaması hâlinde uygulanacak yaptırımın niteliği konusunda ciddi tereddütlerin yaşandığı dikkati çekmektedir. Bu kapsamda mesele daha ziyade tebligat yokluğu³⁶ ve tebligat usulsüzlüğü³⁷ noktalarından tartışılmaktadır.

Tebliğ yokluğu ve tebliğ usulsüzlüğü kavramları birbirlerinden farklıdır³⁸. Tebliğ olarak nitelendirilebilecek herhangi bir işlemin bulunmaması tebliğ yokluğuna vücut verir. Usulsüz tebligat ise, tebligat mevzuatında belirlenen usule uygun yapılmayan bir tebliğ işleminin varlığı hâlinde söz konusu olur. Tebliğe bağlanan hukukî sonuçların meydana gelmesi için, mutlaka tebliğ olarak nitelendirilebilecek bir işlemin bulunması gerekir. Nitekim, hukukî işlemin sonuç doğurabilmesi, muhatabın kendisine tanınan hakları kullanabilmesi ve sürelerin başlaması tebliğin kanunun belirlediği usullere göre yapılmış olmasına bağlıdır. Tebliğ yokluğunda ise, tebliğe bağlanan hukukî sonuçlar doğmaz. Ancak Tebligat Kanununun 32'nci maddesi ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 53'üncü maddesi gereğince, tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliği öğrenmiş ise tebligat geçerli sayılır. Aksi takdirde tebligat yapılmamış sayılır. Muhatap, her ne şekilde olursa olsun tebliğ evrakını veya davetiyeyi alırsa ya da bunların içeriğini öğrenirse, tebliği öğrenmiş sayılır. Muhatabın tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilir. Tebliğin usulüne aykırı yapılmış olması hâlinde, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatı mümkün değildir. Görüldüğü gibi, tebliğ yokluğunda, ortada geçerli bir tebliğ işlemi olmadığı için, muhatap öğrense dahi tebligat geçerli hâle gelmezken³⁹, usulsüz tebligat söz konusu olduğunda, muhatabın tebliğ

³⁵ GÜNEŞ, s. 223 vd; YÖNDER, s. 97 vd.

³⁶ Tebliğ yokluğu konusunda bkz. GÜNEŞ, s. 221 vd.

³⁷ Usulsüz tebligat konusunda bkz. ÖZEKES, s. 56 vd.

³⁸ ATALI/ ERMENEK/ ÜÇÜNCÜ, s. 122.

³⁹ Doktrinde, tebliğ yokluğuna rağmen, tebligatın kendisine yapılması gereken muhatap tarafından işlem yapılması hâlinde, artık tebliğ yokluğunun ileri sürülmesinde hukukî menfaatin kalmayacağı haklı olarak belirtilmektedir. Nitekim bu durumda tebliğ yokluğunun ileri sürülmesi, dürüstlük kuralıyla bağdaşmaz. Bu yönde bkz. GÜNEŞ, s. 228.

konusunu öğrenmesi, tebligatı geçerli hâle getirmektedir. Bu sebeple, tebligatın kanunî temsilci yerine, bizzat kısıtlı kişiye yapılması hâlinde ortaya çıkan sonucun tespit edilmesi gerekir.

Doktrinde, kanunî temsilci yerine tebligatın sınırlı ehliyetsiz kişinin bizzat kendisine yapılması hâlinde, tebliğ işleminin geçersiz olacağını ileri süren görüşler olduğu gibi⁴⁰, bu durumun tebligat usulsüzlüğü teşkil edeceğini ileri süren görüşler de vardır⁴¹. Yargıtay, bazen kanunî temsilcisi olan kişinin bizzat kendisine tebligat yapılması hâlinde, tebligatın yok hükmünde olduğu yönünde kararlar verirken⁴² bazen de bu şekilde yapılan tebligatların usulsüz olduğu yönünde kararlar vermektedir⁴³.

Tebligat Kanununda kanunî temsilciye yapılması gereken tebligatın kısıtlanan kişinin bizzat kendisine yapılmasının sonucu açık bir şekilde düzenlenmediğinden⁴⁴, çeşitli ihtimaller ayrı ayrı değerlendirilerek soruna

⁴⁰ TANRIVER, s. 521.

⁴¹ Bu yönde bkz. YILMAZ/ ÇAĞLAR, s. 238.

⁴² “*Vesayet altına alınma kararından sonra başlatılan takipte, kısıtlıyı vasisi temsil edeceğinden ve onun adına itiraz ve şikâyet haklarını kullanacağından İİK.nun 61. Maddesi kapsamında çıkarılan ödeme emrinin vasiye tebliği zorunlu olup, kısıtlıya yapılan tebliğ yok hükmündedir...*”, Yargıtay 12. HD., 28.01.2016 T., 2015/ 25942 E., 2016/ 2556 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 05.02.2020; Bu yönde bkz. Yargıtay 12. HD. 18.10.2016 T., 2016/ 17508 E., 2016/ 21766 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 05.02.2020.

⁴³ “*...6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun, hukuki dinlenilme hakkını düzenleyen 27. maddesi ile medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmayanların davada kanunî temsilcileri tarafından temsil edileceğini düzenleyen 52. maddesi ve dava şartlarını düzenleyen HMK 114/d maddesi birlikte değerlendirildiğinde; vesayet altına alınmış davalı... adına çıkarılan tebligat usulsüz olup, bozma ilamını içeren ve duruşma gününü bildiren tebligatın vasiye tebliğ edilmesi gerekirken, davadan haberdar edilmeyen vasinin yokluğunda, taraf teşkili sağlanmadan davanın kabulüne karar verilmesi, doğru görülmemiştir...*”, Yargıtay 5. HD., 22.01.2020 T., 2019/ 8998 E., 2020/ 1097 K., www.sinerjimevzuat.com.tr, E.T: 05.02.2020.

⁴⁴ Alman hukukunda, dava ehliyetini haiz olmayan kimselerin kanunî temsilcisine tebligat yapılması gerektiğini düzenleyen § 170 ZPO hükmünde, buna uyulmamasının sonucu açıkça düzenlenmiştir. Hükümde dava ehliyeti olmayan kimseye yapılan tebligatın “*unwirksam*” ifadesi kullanılmak suretiyle geçersiz olacağı belirtilmekle birlikte, doktrinde *Tebligat Eksikliklerinin Islahı (Heilung von Zustellungsmängeln)* başlıklı § 189 ZPO hükmüyle bu geçersizliğin giderilebileceği belirtilmektedir. Buna göre, fiil ehliyeti sınırlandırılan kişinin korunması amacıyla, § 189 ZPO dar yorumlanmamalıdır. § 189 ZPO’ya göre, evrakın usulüne uygun bir şekilde tebliğ edildiği ispatlanamıyorsa yahut tebliğ tebligata ilişkin hükümler ihlâl edilerek gerçekleştirilmişse, kanun gereği tebligatın yönlendirildiği yahut yönlendirilebileceği kişinin evrakı fiili olarak teslim aldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır. Dolayısıyla tebligatın kanunî temsilciye fiilen ulaştığı tarihte tebliğ yapılmış sayılır. WIECZOREK/SCHÜTZE, s.116, Rn. 18; MUSIELAK/ VOIT/ WITTSCHIER, § 189 ZPO, Rn. 1.

tebligatın amacına uygun bir çözüm bulunması gerekir⁴⁵. Tebligat, tebligatın konusu olan hukukî işlemin taraflarının haklarının korunması bağlamında anayasal güvencelerin ve temel usul ilkelerinin gerçekleştirilmesi amacına hizmet eden çok önemli bir araçtır. Tebligatın, tebliğ konusu hakkında muhatabı bilgilendirilme ve bu bilgilendirmeyi belgelendirilme olmak üzere iki temel unsuru vardır. Bu unsurlardan birinde eksiklik olması hâlinde tebligatın usulsüzlüğü değil, yokluğu söz konusu olur⁴⁶. Kısıtlı kişilere ilişkin hukukî işlemler bakımından tebligatın kanunî temsilciye yapılmasındaki temel amaç, tebliğ konusu işlemi onu temsilen yapacak olan kanunî temsilciyi bu işlem hakkında bilgilendirmek ve bu işlemin onun bilgisine sunulduğunu belgelendirmektir. Bu çerçevede kısıtlı kişinin tebliğe konu işlemi öğrenmesi ve o işlemleri bizzat yapması kural olarak geçerli bir işlemin hüküm ve sonuçlarını doğurmayacaktır. Bu sebeple, kanaatimizce, kanunî temsilci adına tebligat çıkarılması gerekirken, kısıtlı kişi adına tebligatın çıkarılması hâlinde, tebliğ yokluğu söz konusu olmalıdır. Zira bu durumda, hukukî işlemin muhatabı olacak kişiden başkası adına tebligat çıkarmakla, tebligatın kurucu unsurlarından birisi eksik bırakılmış ya da hatalı yapılmıştır. Böyle bir hâlde, “-tebliğ yokluğuna rağmen kanunî temsilci tarafından tebliğ konusu olan işlemin yapılması hâli hâriç olmak üzere⁴⁷-, tebligatın kanunî temsilci adına yeniden çıkartılması gerekir. Buna karşılık, tebligat kanunî temsilci adına çıkarılmakla birlikte, kısıtlı kişiye yapılmışsa, usulsüz tebligat söz konusu olmalıdır. Zira bu durumda tebligatın kurucu unsurlarında bir eksiklik veya hata söz konusu olmayıp; sadece tebligat, tebligatı almaya yetkili olmayan bir kimseye yapılmıştır. Bu hâlde kanunî temsilci tebliğe konu işlemi öğrendiğini beyan ederse, tebligat usulüne uygun hâle gelir (TK m.32).

⁴⁵ Bu konuda bkz. ATALI/ ERMENEK/ ÜÇÜNCÜ, s. 16 vd.

⁴⁶ ATALI/ ERMENEK/ ÜÇÜNCÜ, s. 17.

⁴⁷ Nitekim Yargıtay bir ilamî icra takibinde vekile tebligat yapılması gerekirken muhatap olarak asil gösterilerek tebligatın bizzat asile yapıldığı hâllerde, vekil icra takip işlemlerini devam ettirmişse, daha sonradan şikâyet yolu ile tebligatın hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile yapılan işlemlerin iptalinin istenmesinde hukukî yarar olmadığına karar vermiştir. Bu kapsamda Yargıtay görüşünü tebligat ile elde edilmek istenilen amacının gerçekleşmiş olduğu gerekçesine dayandırmıştır; “7201 sayılı Tebligat Kanununun 11, Avukatlık Kanununun 41 ve HUMK.nun 62-68. maddeleri gereğince vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması zorunludur. Somut olayda takip dayanağı ilamda borçlunun vekili ile temsil edilmesi nedeniyle icra takibinde tebliğ işleminin adı geçen vekiline yapılması gerekmektedir. Mahkemenin yukarıdaki kuralı açıklayan gerekçesi yasaya uygundur. Ancak, icra emrinin borçlu asile tebliğ edilmesinden sonra, borçlu vekilinin yasal süresi içerisinde İcra Mahkemesine başvurarak, tebligatın asile gönderildiğinden bahisle, icra emrinin iptal istemi yanında, takibin esası ile ilgili şikâyetlerini de ileri sürüldüğünden artık icra emrinin iptalini istemekte hukuki yararının kalmadığının kabulü gerekir”. Bkz., 8 HD 08.05.2012 T; 3700/3954 K sayılı kararı, www.kazanci.com.tr, E.T: 02.01.2020.

C. KANUNÎ TEMSİLCİYE TEBLİGAT BAKIMINDAN ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAYICI CEZA SEBEBİYLE KISITLAMA HÂLİNDE ORTAYA ÇIKAN ÖZEL DURUMLAR

Uygulamada, bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı hapis cezası ile mahkûm olanlara tebligatın yapılma usulüne ilişkin olarak da bazı tereddütler ortaya çıktığı görülmektedir. Tebligat Kanununun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrası ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 19'uncu maddesi gereğince, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûm olan kişinin kural olarak kanunî temsilcisine tebligat yapılması gerekir⁴⁸.

Tebligat uygulamalarına ilişkin genel kanun 7201 sayılı Tebligat Kanunudur, fakat vergi uyuşmazlıkları ve bazı amme alacakları hakkında uygulanmak üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanununda da tebligata ilişkin bazı özel hükümler sevk edilmiştir. Bu çerçevede vergi uyuşmazlıklarında tebligat işlemleri öncelikle 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yapılacak, şayet burada bir hüküm yok ise genel kanun mahiyetindeki 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanacaktır⁴⁹. Bu husus Tebligat Kanununun 51'inci

⁴⁸ “Ancak, dava dilekçesi ve duruşma günü ana ve babaya tebliğ edilmemiş, ara kararının gereği yerine getirilmemiştir. Küçüğün annesi S.K.'nin uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkum olduğu bildirildiğine göre, cezayı yerine getiren görevli makamdan, ananın hükümlülüğü sebebiyle kısıtlanıp kısıtlanmadığının sorulup tespiti, vesâyet altına alınmış ise buna ilişkin kararın dosyaya alınması ve vasisine tebligat yapılması, vesâyet altına alınmamış ise yetkili vesâyet makamına duruma bildirmesi için cezayı yerine getiren kurumun uyarılması (TMK. m. 407/2) ve vesâyet altına alınmasının sağlanması, babanın merkezi adres kayıt sisteminden adresinin araştırılıp tespit edilmesi, dava dilekçesi ve duruşma gününün babaya usulüne uygun olarak tebliği, göstermesi hâlinde delillerinin toplanması ve tüm delilleri birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.”, Yargıtay 2 HD., 03.06.2010 .T, 2009/22097 E., 2010/10957 K, www.kazanci.com.tr, E.T: 05.02.2020; “...Dava dilekçesi davalıya tebliğ edilmemiş, yargılama sırasında “hükümlü” olarak cezaevinde bulunduğu bilindiği halde, vasi atanıp atanmadığı ilgili merciiden sorulmakla yetinilmiş, atanmadığı bildirildiği halde hiçbir tebligat yapılmaksızın yokluğunda hüküm kurulmuştur. Kişinin kendisinden habersiz yargılama yapılarak hüküm kurulması kural olarak mümkün değildir. Davalının yargılanmayla ilgili açıklamada bulunma, bu çerçevede savunmalarını ileri sürme ve ispat hakkı mevcuttur. Bu hakkını, ancak kendisine davayla ilgili yasaya uygun şekilde tebligat yapılmasıyla kullanabilir. Davalının, cezaevinde hükümlü olarak bulunması, hukukî dinlenilme hakkı tanınmadan karar verilmesini gerektirmez. Kanunî temsilcisi bulunanlara kanun hükümleri gereğince temsilcisine, bulunmayıp da bulunması gerekenlere usulüne uygun kanunî temsilci tayini yoluna gidilerek, yine temsilcisine usulüne uygun olarak dava dilekçesi tebliğ edilmeden, göstermesi halinde delilleri toplanmadan yokluğunda karar verilmesi hukukî dinlenilme hakkını ihlal eder ve bozma sebebi oluşturur...”, Yargıtay 2. HD, 25.3.2013 T., 2012/ 22094 E., 2013/ 8105 K, www.kazanci.com.tr, E.T: 05.02.2020.

⁴⁹ “Olayda mahkumiyet kararının onandığı 12.12.2012 tarihi itibarıyla hükümlü ve kısıtlı hale

maddesinde “*Mali tebliğler, kendi kanunlarında sarahat bulunmayan hâllerde, bu kanunun umumi hükümlerine tevfikan yapılır.*” şeklinde ifade edilmiştir. Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 72’nci maddesinde ise, “*Özel kanunlarda tebligata ilişkin bir hüküm bulunmaması hâlinde mali tebliğler, Tebligat Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.*” hükmüne yer verilmiştir.

Konuya ilişkin Danıştay’ın bazı kararlarında, ihbarnamenin yükümlüye tebliğinde öncelikle Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanacağına, bu kanun hükümleri uygulanmadan Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanamayacağına işaret edilmektedir⁵⁰. Başka bir kararında da Danıştay; idarece tarhiyatın zamanaşımına uğraması için öngörülen beş yıllık yasal sürenin dolmasına kısa bir süre kalmış olması sebep gösterilerek ödeme emrinin dayanağını oluşturan ihbarnamelerin Vergi Usul Kanununda yazılı kurallar yerine Tebligat Kanununda yazılı hükümlere göre doğrudan doğruya mahalle muhtarına imza karşılığı bırakılmak suretiyle tebliğ edilmesinde Vergi Usul Kanununun 102’nci maddesinde yer alan kurallara uyarlık görülmediği, bu nedenle usulüne uygun bir şekilde tebliğ edilen ve kesinleşen bir kamu alacağından söz edilemeyeceğinden ödeme emrine karşı açılan davayı reddeden vergi mahkemesi kararını bozmuştur⁵¹.

Vergi Usul Kanununun 94’üncü maddesinde tebliğ yapılacak kimseler başlığı altında “*Tebliğ mükelleflere, bunların kanunî temsilcilerine, umumi vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.*” hükmüne yer verilmiştir. Ancak Vergi Usul Kanununda hükümlü ve tutuklulara, kendisine kanunî temsilci tayin edilmesi gerekenlere ne şekilde tebligat yapılacağına ilişkin

gelen şahsa atanan vasi tarafından yenilenen davanın süresinde olup olmadığının tespiti, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerinin değerlendirilmesine bağlıdır. Davacıdan, son derece karmaşık ve ileri derecede hukuki yorum gerektiren söz konusu hükümleri bir arada doğru bir şekilde yorumlamasının beklenmesi, yukarıda değinilen mahkemeye ulaşmayı aşırı derecede zorlaştıran ya da imkânsız hâle getiren bir uygulama olacağından, davanın süre aşımı yönünden reddi yolunda verilen ısrar kararının, uyumsuzluğun esasî incelenmek suretiyle yeniden karar verilmek üzere bozulması gerektiği düşünülmektedir...”, Danıştay VDDK, 28.2.2018 T., 2017/ 710 E., 2018/ 104, (Karar yayımlanmamıştır).

⁵⁰ Danıştay 7. D., 4.05.2009 gün, 2008/1216 E., 2009/2313 K., www.kazanci.com, E.T: 05.02.2020.

⁵¹ Danıştay. 9. D., 2.11.2011 gün, 2008/5363 E., 2011/7553 K www.kazanci.com, E.T: 05.02.2020

bir özel hüküm yoktur. Bu nedenle işaret ettiğimiz hâllerde Tebligat Kanunu hükümleri uygulanmalıdır.

Tutuklu ve hükümlülere tebligat yapılması usulüne ilişkin ise hem Tebligat Kanununda hem de Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte açık hükümler mevcuttur. Tebligat Kanununun 19'uncu maddesinde mevkuflar ve mahkûmlara ait tebliğlerin, bunların bulunduğu müessese müdür veya memuru tarafından temin edileceğine açıkça işaret edilmiştir. Aynı hususa Yönetmeliğin 28'inci maddesinde ise “(1) Tutuklu ve hükümlülere tebligat yapılmasını, bu kişilerin bulunduğu kurum müdürü, müdür yoksa orayı idare eden memur temin eder. (2) Bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olup kendilerine kanunî temsilci atanmış olanlara ait tebligat, 19 uncu maddeye göre yapılır.(3) Tutuklu ve hükümlüye tebligat yapılamazsa tebliğ mazbatasına müdür veya memur tarafından belirtilen sebep şerh verilir. (4) Tutuklu veya hükümlünün hastanede bulunması hâlinde dahi tebligat, yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre yapılır.” şeklinde yer verilmiştir. İşaret ettiğimiz düzenlemelerde yer alan tebligat usulünün mahkûmlar hakkında uygulanabilmesi iki hâlde mümkün olmaktadır. Bunlardan ilki muhatabın kısıtlanmayı gerektirmeyen (bir yıldan az) bir hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olmuş olmasıdır. Diğerisi ise, Tebligat Kanununun 11'inci maddesi çerçevesinde bizzat mahkûma tebligat yapılması gereken bir hâlin bulunmasıdır.

Kısıtlanmayı gerektirmeyen (bir yıldan az) bir hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olmuş olanlar için İcra ve İflas Kanununun 54'üncü maddesinde özel bir tebligat usulü öngörülmüştür. Bu çerçevede icra müdürü icra takip işlemlerinin tebliğine yönelik olmak üzere, kendisine temsilci tayin etmesi için hükümlüye makul bir süre verilmektedir. Bu süre içerisinde temsilci tayin edilmişse icra takip işlemleri hakkındaki tebligatlar temsilciye yapılır. Ancak bizzat hükümlüye yapılması gereken tebligata ilişkin Tebligat Kanunu madde 11/III hükmü burada da saklıdır.

III. TEBLİGATIN KANUNİ TEMSİLCİYE YAPILAMAYACAĞI HÂLLER

Tebligat Kanununun 11'inci maddesinin birinci fıkrasında vekile yapılacak tebligatlar bağlamında sadece Ceza Muhakemesi Kanununa göre kararların sanıklara tebliğ edilmesine ilişkin hükümler saklı tutulmuştur. Buna karşılık kanunî mümessillere tebligatı düzenleyen aynı maddenin üçüncü fıkrası bizzat asile tebligat yapılması gereken bütün hâlleri saklı tutmuştur.

Yukarıda işaret ettiğimiz Ceza Genel Kurulu kararları dikkate alındığında kararların bizzat sanıklara tebliğ edilme zorunluluğunun müdafii ile temsilin söz konusu hâllerde işlerlik kazandığı, buna karşılık iradi temsilin söz konusu hâllerde kararların vekile tebliği ile yetinildiği anlaşılmaktadır. Bu zorunluluğun arkasında savunma hakkının kutsallığı ve müdafinin avukata nazaran daha bağımsız olduğu düşüncesi yatmaktadır⁵².

Kanunî temsilciye tebligat bakımından her ne kadar Tebligat Kanunu madde 11/III'de Ceza Muhakemesi Kanununun kararların bizzat sanığa tebliğ edilmesine ilişkin hükümleri saklı tutulmamışsa da, aynı hükümde daha genel bir ifade ile kanunlarına göre bizzat kısıtlıya tebligat yapılması gereken hâller saklı tutulduğundan, aynı sonuca bu yolla da ulaşmak mümkündür. İşaret ettiğimiz Ceza Genel Kurulu kararında müdafii için yapılan değerlendirme fazlasıyla, bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı ceza alan mahkûm için de geçerlidir.

Üzerinde durduğumuz ihtimal bakımından, kişiye kanunî temsilci atanması için mahkûmiyet kararının kesinleşmesi şartı bulunması nedeni ile Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen istisnaların burada uygulanma kabiliyeti olmadığı ileri sürülebilir. Ancak, bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile mahkûm olup kendisine kanunî temsilci atanan bir kişi başka bir suçtan dolayı yargılanıyor olabilir. Böyle bir ihtimal gerçekleştiğinde Tebligat Kanunu madde 11/I deki istisnai hüküm burada da uygulanmalıdır.

Tebligat Kanununun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında, bizzat kısıtlıya tebligat yapılması gereken (kanunî mümessile tebligatın caiz olmadığı) hâllere ilişkin çeşitli kanunlarda örnekler bulmak mümkündür. Bu gibi hâllerde kişiye kanunî temsilci atansa bile, tebligat bizzat kişinin kendisine yapılmak zorundadır. Burada karşılaşılan en yaygın örnek kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasıdır. Kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanılması nedeniyle açılan bir davada tebligat bizzat kısıtlıya yapılmalıdır. Bunun gibi, bir meslek veya sanatla uğraşmaya mezun sayılan ayırt etme gücüne sahip küçükler veya ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar, bu meslek ve sanatın icrasından doğan borçlardan bizzat sorumludurlar⁵³. Dolayısıyla

⁵² KESKİN, s. 359 vd.

⁵³ “...Tebligatın muhataba yapılabilmesi için, muhatabın medenî hakları kullanma ehliyetine, kısaca fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Fiil ehliyetine sahip olmayan kişilere tebligat yapılamaz. Tebligatın kanunî temsilcisine yapılması gerekir. Ancak bir meslek veya sanatla uğraşan ve ayırt etme gücüne sahip küçükler veya kısıtlılar, bu meslek ve sanatın icrasından doğan borçlardan bizzat sorumlu olduklarından, bizzat bu konuda kendilerine tebligat ya-

Türk Medeni Kanununun 192'nci maddesi ve İcra ve İflâs Kanununun 57'nci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde, bu borçlarla ilgili olarak yapılacak icra takiplerinde tebligat, kanunî temsilcilerine değil, bizzat kısıtlıya yapılır.

İcra ve İflâs Kanununda özellikle, itirazın geçici kaldırılmasında imza incelemesinin yapılacağı duruşma davetiyesinin (İİK m.68/a/II), asil bakımından Kanunda öngörülen özgürlüğü kısıtlayıcı cezaî sonuçların doğabilmesi için (İİK m. 76, m.337 vd; m.344 gibi) ödeme emri veya icra emrinin bizzat borçluya da tebliğ edilmiş olması gerekir. Kanımızca son hâlde tebligatın genel bir geçersizliğinden söz edilemez. Bu hâldeki tebligatın geçersizliği sadece işaret ettiğimiz cezaî hükümlerin uygulanması bakımındandır. Diğer icra takip işlemleri bakımından tebligat geçerli ve usulüne uygundur.

Aksi yönde görüşler de olmakla birlikte, doktrin ve uygulamada ödeme emrine bizzat vekil tarafından itiraz edilmiş olması hâlinde dahi, itirazın iptali davasına ilişkin dava dilekçesinin asile tebliğ edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir⁵⁴. Bu tartışmaların temelinde, icra takibi bakımından verilen temsil yetkisinin daha sonra açılan davayı da kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüş farklılıkları bulunmaktadır. Bu tartışmalardan arı olarak kanımızca bu yaklaşım Tebligat Kanunu madde 11/III çerçevesinde yapılacak tebligatlar bakımından uygulanma alanı bulmaz. Bu hâlde tebligatın mutlaka kanunî temsilciye yapılması gerekir. Zira bu ihtimalde tebligatın bizzat kısıtlıya yapılmasını gerektiren hâllerdeki gerekçelerden hiçbiri söz konusu değildir. Ayrıca tebligatı çıkaracak merciin kısıtlıya kanunî temsilci atanıp atanmadığını re'sen araştırma zorunluluğu da bulunmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanununda da bizzat kısıtlıya tebligat yapılması gereken özel hâller öngörülmüştür. Bu hâllere, isticvap davetiyesi gönderilmesi (HMK m.172) ve yemin davetiyesi gönderilmesine ilişkin (HMK m.228) hükümleri örnek olarak verilebilir.

Kısıtlanan kişi ile kanunî temsilci arasında menfaat çatışması olan hâllerde kanunî temsilciye tebligat yapılamaz. Bu gibi durumlarda Türk Medeni Kanununun 426'nci maddesi gereğince kısıtlıya (veya küçüğe) kayyım atanması sağlanıp, tebligatın da kayyım yapılması gerekir⁵⁵.

pılması tebliği usulstüz ve geçersiz kılmaz... ”, Yargıtay 21. HD, 15.10.2015 T., 2015/11096 E., 2015/18478 K., www.kazanci.com.tr, E.T: 15.02.2020.

⁵⁴ EKECİK / DURAN, s. 679; Aksi yönde, YÖNDER, s.111.

⁵⁵ Kayyım atanmasını gerektiren hâller kısıtlı (veya küçük) ile kanunî temsilci arasında menfaat çatışması bulunması ile sınırlı olmayıp, kişiye kayyım atanması şartları TMK'nin 426 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu gibi hâllerde tebligatın geçerli olabilmesi için kayyım

SONUÇ

Özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlama özelinde kanunî temsilciye tebligat yapılması usulünün incelendiği bu çalışmada şu sonuçlara varılmıştır:

1. Türk Medeni Kanununun 405 ilâ 408'inci maddeleri gereğince bir kimsenin kısıtlanmasını gerektiren sebeplerden birinin gerçekleşmesi, doğrudan o kişinin kısıtlanmış olması sonucunu doğurmaz. Bunun için mutlaka bir mahkeme kararının bulunması gereklidir.
2. Kısıtlama sebepleri kişiye ve olaya göre değişiklik göstermekle birlikte, kısıtlama kararının fiil ehliyeti yönünden doğurduğu sonuç aynıdır. Kısıtlama kararı ile birlikte kişi tam ehliyetli statüsünden sınırlı ehliyetsiz statüsüne geçmektedir. Bu sebeple, kısıtlama kararı yenilik doğurucu niteliktedir. Diğer bir ifadeyle, kısıtlama kararı bir inşaî karardır.
3. Vasi atanması bakımından görevli ve yetkili mahkeme, vesâyet altına alınacak olan kişinin yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesidir. Sulh hukuk mahkemelerinin vesâyete ilişkin işlemleri birer çekişmesiz yargı işidir (HMK 382/II/a/19). Sulh hukuk mahkemelerinin vasi atanmasına ilişkin kararı şahsın hukukuna ilişkin olup, şahıs varlığı üzerinde doğrudan sonuç doğurduğundan bu kararın icrası için kesinleşmesi şarttır.
4. Türk Medeni Kanununun 407'nci maddesi bağlamında sulh hukuk mahkemesinin fiil ehliyetinin kısıtlanmasına karar verebilmesi için, “*bir yıl veya daha fazla özgürlüğü bağlayıcı kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının bulunması*” ve “*bu mahkûmiyet kararının infazına başlanmış olması*” şartlarının her ikisinin de gerçekleşmiş olması gerekir. Ayrıca, vasi atamasına ilişkin yargılama süresince fiil ehliyeti kısıtlanması istenen kişinin ehliyeti tamdır. Dolayısıyla vesâyet makamı Türk Medeni Kanununun 420'nci maddesi hükmü

yapılması zorunludur. “...Somut olaya gelince; davalı E.E'nin kısıtlı olduğu ve vasi olarak kendisine davacı O.E'nin atandığı dosya içerisindeki Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesinin 23.05.2012 tarihli 2012/216 Esas-2012/488 Karar ilamından anlaşılmaktadır. Davada taraf olarak gösterilen davalı E. E ile davacı kısıtlının vasisi O.E. arasında menfaat çatışması bulunmaktadır. Kısıtlı E. E'yi bu davada temsil etmek üzere bir kayyum tayin edilmesi ve husumetin kayyuma yöneltilmesi gerekirken, taraf teşkili sağlanmadan işin esasına girilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir...”, Yargıtay 14. HD., 3.6.2014 T., 2014/ 6241 E., 2014/ 7335 K., www.kazanci.com.tr, E.T: 01.03.2020.

çerçevesinde geçici bir önlem olarak hükümlünün fiil ehliyetinin kaldırılmasına karar vermemiş ise, hükümlü tam ehliyetlidir ve yaptığı hukukî işlemler herhangi bir onay veya icazete bağlı olmaksızın geçerlidir. Sulh hukuk mahkemesinin vasi atanmasına ilişkin kararının kesinleşmesi ile hükümlünün fiil ehliyetine yönelik sınırlandırma da kesinleşmiş olur. Ancak mahkemenin bu kararı kurucu nitelikte olduğundan, ara dönemde mahkûmun yaptığı işlemlerin geçerliliğine etki etmez. Kısıtlama kararının kesinleşmesinden sonra da bu işlemlerin geçerliliği devam eder. Kısıtlama kararının kesinleşmesi ile birlikte vekâlet ilişkisi sona erer. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 06.03.2007 T; 2007/6-13 E ve 2007/4 K sayılı Kararında sona erme bakımından ceza yargılamasına hasretten “*davaya vekâlet*” ile “*avukatlık sözleşmesini*” birbirinden ayırmış ve avukatlık sözleşmesinin kamu davasında verilen hükmün kesinleşmesiyle sona ereceğini, vekalet ilişkisinin ise bundan bağımsız olarak devam edeceğini kabul etmiştir.

5. Tebligat Kanununun 11’inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanunî temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat, kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması gerekmedikçe bu temsilcilere yapılır. Bununla birlikte, elektronik tebligata ilişkin düzenlemelerde ve ilgili kurum ve kurullar tarafından benimsenen usul ve esaslarda, kendilerine kanunî temsilci atanan kişilerin elektronik tebligat hizmetinden ne şekilde yararlanacaklarına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu gibi hâllerde tebligat, kanunî temsilcinin kendisine ait elektronik tebligat adresi vasıtasıyla yapılmalıdır. Ayrıca, uygulamada ortaya çıkan tereddütleri gidermek adına Tebligat Kanununun, celse esnasında veya kalemde tebligat başlıklı 36’ncı maddesine kanunî temsilci ifadesinin de eklenmesi yerinde olur.
6. Tebligatın kural olarak kanunî temsilciye yapılmasına ilişkin hükümlere aykırı hareket edilmesi hâlinde, uygulanacak yaptırımın niteliği konusunda doktrin ve uygulamada bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu konudaki tartışmalar özellikle tebliğ yokluğu ve tebliğ usulsüzlüğü noktalarında toplanmaktadır. Tebligat Kanununda kanunî temsilciye yapılması gereken tebligatın kısıtlanan kişinin bizzat kendisine yapılmasının sonucu açık bir şekilde düzenlenmediğinden, soruna çeşitli ihtimalleri ayrı ayrı değerlendirmek suretiyle tebligatın hizmet ettiği amaca uygun bir çözüm bulmak gerekir. Kanunî temsilci adına

tebligat çıkarılması gerekirken, kısıtlı kişi adına tebligatın çıkarılması hâlinde, tebliğ yokluğu söz konusu olmalıdır. Böyle bir durumda, tebligatın kanunî temsilci adına yeniden çıkartılması gerekir. Bununla birlikte, tebligat kanunî temsilci adına çıkarılmakla birlikte, kısıtlı kişiye tebliğ edilmişse, tebligat usulsüz sayılmalıdır. Nitekim bu hâlde tebligat hukukî işlemin muhatabı adına çıkarılmış; ancak, tebligatı almaya yetkili olmayan bir kimseye tebliğ edilmiştir. Dolayısıyla böyle bir hâlde, kanunî temsilcinin tebliğ konusunu öğrendiğini beyan etmesi tebligatı usulüne uygun hâle getirir.

7. Vergi Usul Kanununun 94'üncü maddesinde tebliğ yapılacak kimseler başlığı altında "*Tebliğ mükelleflere, bunların kanunî temsilcilerine, umumi vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.*" hükmüne yer verilmiştir. Ancak Vergi Usul Kanununda hükümlü ve tutuklulara, kendisine kanunî temsilci tayin edilmesi gerekenlere ne şekilde tebligat yapılacağına ilişkin bir düzenleme yoktur. Bu nedenle böyle hâllerde Tebligat Kanunu hükümleri uygulanmalıdır.
8. Tebligatı çıkaran mercii muhatabın kendisine kanunî temsilci atanması gereken bir kişi olduğunu öğrenirse kanunî temsilci atanması için mahkemeye başvurulmalıdır. Bu durumda mahkemenin kendiliğinden harekete geçebilmesi için dosyadan vesâyeti gerektiren bir hâlin varlığının anlaşılması veya bu konuda bir talepte bulunulması gereklidir. Tutukluluk hâli kısıtlama sebeplerinden hiçbirisine girmediğinden bu durumda mahkemenin bir araştırma yükümlülüğü de söz konusu olamaz.
9. Tebligatın bizzat muhataba yapılması gereken hâllerde kanunî temsilciye tebligat yapılamaz. Kendisine kanunî temsilci atansa bile, ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları bizzat kullanabilirler. Ayrıca, bir meslek veya sanatla uğraşmaya mezun sayılan ayırt etme gücüne sahip küçükler veya ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar, bu meslek ve sanatın icrasından doğan borçlardan bizzat sorumludurlar. Dolayısıyla Türk Medeni Kanununun 192'nci maddesi ve İcra ve İflâs Kanununun 57'nci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde, bu borçlarla ilgili olarak yapılacak icra takiplerinde tebligat, kanunî temsilcilerine değil, bizzat kendilerine yapılır.
10. Hakkında kısıtlılık kararı verilen kişi ile kanunî temsilci arasında

menfaat çatışması olan hâllerde kanunî temsilciye tebligat yapılamaz. Bu gibi durumlarda Türk Medeni Kanununun 426'ncı maddesi gereğince kısıtlyıya (veya küçüğe) kayyım atanması sağlanıp, tebligat kayyımına yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Aslı: **Dar Anlamda Vesâyeti Gerektiren Hâller ve Vesâyet Altına Almanın İşlem Ehliyeti Bakımından Sonuçları**, İstanbul 2017.
- ADAY, Nejat: **“Vesayet Hukukunda Geçici Hukuki Korumalar ve Vesayet Tedbir Şerhi Uygulaması”**, İstanbul Hukuk Mecmuası, 77 / (2), s. 813-846.
- AKCAN, Recep/ ALBAYRAK, Hakan: **Tebliğat Hukuku**, 3. Baskı, Ankara 2016.
- AKİL, Cenk: **“Vesâyete İlişkin Olanlar Dışında Türk Medeni Kanunu'nda Yer Alan Çekişmesiz Yargı İşleri”**, AÜHFD, 62 (4), 2013, s. 923-970.
- ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ÜÇÜNCÜ, S. Hilal: **Tebliğat Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2019.
- ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ERDOĞAN, Ersin: **Medenî Usûl Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2019.
- DELİDUMAN, Seyithan: **Tebliğat Hukuku Bilgisi**, 5. Baskı, Ankara 2014.
- DOĞA, Elçin: **“Vesâyet ve Kısıtlılık Kararı Verilmesine veya Sona Ermesine ve vesâyetin Yürütülmesine Uygulanacak Hukuk, Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi ve Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması”**, AÜHFD, 67 (2) 2018, s. 279-354.
- DURAL, Mustafa/ OĞUZ, Tufan/ GÜMÜŞ, Alper: **Türk Özel Hukuku**, C. III, Aile Hukuku, İstanbul 2018.
- EKECİK, Şükran / DURAN, Osman: **“Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 73 Kapsamında İcra Emrinin Vekile Tebliğ Edilmesinin Ortaya Çıkardığı Sorunlar”**, Prof. Dr. Ramazan ARSLAN'a Armağan, C.I, Ankara 2014, s. 649-684.

- ERTÜRK, Fatih: **“Türk Hukukunda Vesâyeti Gerektiren Haller, Vasi Tayini ve Vesâyetin Sona Ermesi”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, GÜSBE, Ankara 2010.
- GÜNEŞ, Derya Belgin: **“Tebliğ Yokluğu”**, İÜHFİM, C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 221-231.
- HÄUBLEIN, Martin: **Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung**, 5. Aufl., München 2016, ZPO § 170 Rn. 1-10.
- KESKİN, Serap; **“Ceza Muhakemesinde Müdafie Yapılan Tebligat Sanığa Yapılmış Sayılır mı?”**, İHFİM, C. LV, S. 3, 1997, s. 355-362.
- KOÇ, Nevzat: **“Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesâyet Hukukuna Genel Bir Bakış”**, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, C. VII, Özel Sayı, İzmir 2005, s. 99-120.
- KURU, Baki: **Nizasız Kaza**, Ankara 1961, (Nizasız Kaza).
- KURU, Baki: **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C.II, İstanbul 2001, (Hukuk Usulü).
- KÜÇÜK, Alper Tunga: **“İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler”**, İÜHFİM, C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 305-329.
- MUŞUL, Timuçin; **Tebliğat Hukuku**, 7. Baskı, Ankara 2018.
- ÖNEN, Ergun: **İnşai Dava**, Ankara 1981.
- ÖZBAY, İbrahim: **“6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”**, EÜHFD, C. XVI, S. 1-2, 2012, s. 115-157.
- ÖZEKES, Muhammet: **“Karar İncelemesi-Usülsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı”**, Manisa Barosu Dergisi, Y. 17, S. 66, 1998, s. 56-63.
- ÖZTAN, Bilge: **Aile Hukuku**, 6. Bası, Ankara 2015.
- PEKCANİTEZ, Hakan: **Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C.I, İstanbul 2017.
- RUHİ, Canan/ RUHİ, Ahmet Cemal: **Tebliğat Hukuku Bilgisi**, 4. Baskı, Ankara 2018.

TANRIVER, Süha: **Medenî Usûl Hukuku**, C.I, Ankara 2018.

UYAR, Talih: “**İcra Tebliğleri (İİK md. 21)**”, ABD, 2013/ 4, s. 157-240.

WIECZOREK, Berhard/ SCHÜTZE, Rolf A.: **Zivilprozessordnung und Nebengesetze Großkommentar**, 4. Aufl., 2. B., Berlin 2018.

WITTSCHIER, Johannes: Musielak/ Voit ZPO: **Zivilprozessordnung Kommentar Zivilprozessordnung**, 16. Aufl., München 2019, ZPO § 170, Rn. 1-4.

YILMAZ, Ejder/ ÇAĞLAR, Tacar: **Tebliğat Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2013.

YÖNDER, Gizem: “**Vekil Vasıtasıyla Takip Edilen İşlerde Tebligat**”, Nevşehir Barosu Dergisi, Y. 1, S. 1, 2014, s. 95-131.

ZEVKLİLER, Aydın/ ACABEY, M. Beşir/ GÖKYAYLA, K. Emre: **Zevkliler Medeni Hukuk, Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku**, 5. Bası, Ankara 1997.

Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr

Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, www.sinerjimevzuat.com.tr